

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 473/2014-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. augusta 2014 predbežne prerokoval sťažnosť V. P., zastúpenej JUDr. Martinom Rohaľom Il'kivom, Advokátska kancelária, Timravina 9, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jej záležitosti primeraným spôsobom zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Pezinok v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 173/2009 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 289/2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júna 2014 doručená sťažnosť V. P. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie jej veci v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

postupom Okresného súdu Pezinok (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 173/2009 a postupom nadriadeného (odvolacieho) súdu.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka návrhom podaným okresnému súdu 8. októbra 2009 iniciovala konanie o určenie príspevku na výživu a úhradu niektorých nákladov nevydatej matke vedené pred okresným súdom pod sp. zn. 4 C 173/2009.

Sťažovateľka uvádza, že sa vo svojej veci domáhala ochrany svojich práv aj podaním sťažnosti na prietahy v konaní adresovanej predsedovi okresného súdu a následne sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý sťažnosti vyhovel a nálezom sp. zn. I. ÚS 551/2013 z 22. januára 2014 konštatoval porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a priznal sťažovateľke finančné zadost'učinenie v sume 1 000 €.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že rozsudok, ktorý bol v jej veci prijatý 11. októbra 2013, napadla odvolaním 21. januára 2014, pričom ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu *„z Krajského súdu Bratislava nedostala žiadne podanie a to i napriek tomu, že odo dňa vyhlásenia rozsudku uplynul viac ako rok a ½ a aj napriek tomu, že podala ďalšie dve sťažnosti na prietahy v konaní“*.

Sťažovateľka je toho názoru, že v jej veci dochádza k zbytočným prietahom, a teda k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe uvedeného sťažovateľka ústavnému súdu navrhuje, aby v jej veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jej základných práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a krajského súdu v namietaných konaniach, priznal jej finančné zadost'učinenie v sume 2 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom...

Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne, bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...

1. Vo vzťahu k časti sťažnosti obsahujúcej námietku porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 173/2009 ústavný súd poukazuje na ustanovenie § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, podľa ktorého návrh nie je prípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

O predchádzajúcej sťažnosti sťažovateľky, ktorou namietala porušenie označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 173/2009, rozhodol ústavným súd nálezom sp. zn. I. ÚS 551/2013 z 22. januára 2014, ktorým konštatoval porušenie citovaných práv sťažovateľky a priznal jej primerané finančné zadosťučinenie. Nález nadobudol právoplatnosť 10. februára 2014.

Aktuálna sťažnosť sťažovateľky v časti námietky porušenia označených práv postupom okresného súdu v období do 10. februára 2014 sa teda týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie jej označených práv postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 4 C 173/2009 v období do 10. februára 2014 odmietol ako neprípustnú.

2. Vo vzťahu k časti sťažnosti obsahujúcej námietku porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 173/2009 v období po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 551/2013 z 22. januára 2014 ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je požiadavka smerovania sťažnosti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu

do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95).

Nadväzne na to ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 41/07, II. ÚS 46/07, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08) prezentuje už ustálený záver, že základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje ochranu len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného základného práva došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd na pojednávaní vykonanom 11. októbra 2013 prijal vo veci sťažovateľky rozsudok a následne vykonával súvisiace technické úkony ako vypracovanie rozsudku, zabezpečenie prekladu rozsudku a jeho doručenie účastníkom konania. Z dôvodu podaného odvolania bol spisový materiál predložený 15. mája 2014 Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) ako odvolaciemu súdu pre účely rozhodnutia o uplatnenom opravnom prostriedku. Sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená 13. júna 2014.

Sťažnosť sťažovateľky obsahujúca námietku porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní bola ústavnému súdu doručená až 13. júna 2014, teda po prijatí meritórneho rozhodnutia okresného súdu v danej veci a tiež až po predložení spisového materiálu s podaným opravným prostriedkom odvolaciemu súdu.

V čase podania sťažnosti už okresný súd nedisponoval právomocou vo veci konať, pretože táto bola uplatnením opravného prostriedku prenesená krajskému súdu. Okresný

súd teda v danej etape konania nemohol ovplyvniť priebeh konania a ani porušiť základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Prijatím meritórneho rozhodnutia, vykonaním potrebných technických úkonov, doručením rozhodnutia procesným stranám a následným predložením podaného opravného prostriedku spolu so spisovým materiálom nadriadenému súdu okresný súd vykonal všetky relevantné úkony smerujúce k nastoleniu právnej istoty sťažovateľky a svoju úlohu v tomto smere splnil.

Možnosť domáhať sa ochrany základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru podaním sťažnosti ústavnému súdu, a to vo vzťahu k postupu okresného súdu, bola pre sťažovateľku časovo ohraničená obdobím, počas ktorého prebiehalo v jej veci prvostupňové konanie.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je považovaná sťažnosť za zjavne neopodstatnenú vtedy, ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia všeobecného súdu v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti vychádzajúc z podstaty a účelu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj čl. 38 ods. 2 listiny) a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd sťažnosť v označenej časti posúdil ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju v zmysle ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde po jej predbežnom prerokovaní odmietol (obdobne napr. II. ÚS 24/06, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 300/08).

Na záver ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že toto rozhodnutie nebráni sťažovateľke v tom, aby sa opätovne domáhala na ústavnom súde nápravy v prípade, ak by po prípadnom vrátení veci zo strany odvolacieho súdu na ďalšie konanie okresnému súdu dochádzalo v konaní k priet'ahom.

3. Vo vzťahu k časti sťažnosti obsahujúcej námietku porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Co 289/2014 (sťažovateľka v podaní nešpecifikovala spisovú značku odvolacieho konania, a preto tento nedostatok ústavný súd bez toho, aby vyzýval sťažovateľku na doplnenie sťažnosti, sám odstránil na základe súčinnosti poskytnutej okresným súdom) ústavný súd poukazuje na ustanovenie § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd štandardne (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04, III. ÚS 401/2008) považuje za účinný prostriedok nápravy slúžiaci ochrane základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sťažnosť na postup súdu podanú podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) podanú predsedovi príslušného súdu. Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prieťahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prieťahov a ustanovuje za také prieťahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 zákona o súdoch]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prieťahy v konaní. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.

Účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať predsedovi príslušného súdu sťažnosť na prieťahy v konaní je podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05, III. ÚS 401/2008). Ústavný súd preto

o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označený právny prostriedok, ktorý mal k dispozícii podľa § 62 ods. 1 zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je teda jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Sťažovateľka výslovne v sťažnosti doručenej ústavnému súdu uviedla, že všetky doteraz podané sťažnosti na prietahy v konaní adresovala iba predsedovi okresného súdu, a teda sťažnosť na postup krajského súdu adresovanú predsedovi krajského súdu (v ktorého právomoci je prijať potrebné opatrenia na zjednanie nápravy v postupe krajského súdu) podľa § 62 ods. 1 zákona o súdoch v namietanom konaní nepodala. Sťažovateľka teda nevyčerpala účinný právny prostriedok poskytnutý príslušnými ustanoveniami zákona o súdoch na ochranu jej základného práva.

Zároveň ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom prípade sťažovateľky neboli ani tvrdené, ani preukázané také dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by mohli viesť k odpusteniu požiadavky na využitie účinného prostriedku nápravy podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na existenciu procesnej prekážky pre meritórne rozhodovanie o tom, či v sťažovateľkou označenom konaní okresného súdu bolo porušené jej základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd jej sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu neprípustnosti ako predčasne podanú.

Nad rámec odôvodnenia svojho rozhodnutia ústavný súd pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľka v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom krajského súdu v označenom konaní dochádza k zbytočným prieťahom, predložila ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. augusta 2014